

BARNEOMBUDET

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

v/ Waqas Malik

Vår ref:
20/00601-2

Saksbehandler:
Anders Prydz Cameron

Dato:
31. august 2020

Høring - forslag til endringer i utlendingsloven - ny beredskapshjemmel

Oppsummering

Barneombudet viser til høring om forslag til endringer i utlendingsloven – innføring av en ny beredskapshjemmel - med frist 31.8.2020. Barneombudet støtter ikke forslaget til lovendring. Vi mener forslaget er svakt begrunnet og dårlig utredet. Terskelen for når beredskapshjemmelen kommer til anvendelse er svært uklar. For barn og unge innebærer forslaget at de i noen situasjoner vil kunne få innskrenket sin rett og mulighet til familieliv. Dette er mye mer inngripende for den enkelte enn høringsnotatet legger til grunn.

Svak begrunnelse og mangelfull utredning av menneskerettslige konsekvenser

Det fremgår ikke klart av høringsnotatet hvorfor det er behov for en slik beredskapshjemmel som er foreslått og hvorfor departementet mener at det å begrense retten til familiegjenforening og redusere ytelser til gruppen som har rett til asyl etter utl. § 28 første ledd bokstav b vil være hensiktsmessig i en situasjon med en rask økning i antallet asylankomster. Tabellen på side 2 i høringsnotatet viser at denne gruppen kun utgjør rundt 5 % av alle innvilgelser etter utlendingsloven § 28 de siste årene. Det innvandringsregulerende potensialet må derfor være svært begrenset. Forslaget bærer preg av å være et ønske om å sende et signal, heller enn å fremme forslag som reelt sett vil redusere antallet ankomster til Norge ved en eventuell større økning i antallet asylsøkere til Europa.

Barnekonvensjonen artikkel 3 pålegger norske myndigheter å gjøre en bred vurdering av hvilke konsekvenser et forslag har for barns rettigheter. På side 10 og 11 i høringsnotatet viser departementet til denne forpliktelsen og konkluderer med at forslaget klart ikke vil være til barns beste, men at viktige samfunnshensyn og hensynet til innvandringsregulering veier tyngre. Det at forslaget er så svakt begrunnet, gjør denne konklusjonen problematisk. Vurderingen og avveiningen er langt fra så grundig som FNs barnekomité anbefaler i sin generelle kommentar nummer 14. Blant annet kan vi ikke se at barns synspunkter på forslaget er innhentet og vurdert, og vi ser heller ikke at konsekvenser for sentrale rettigheter etter barnekonvensjonen, slik som artikkel 9, 10 og 22 er vurdert konkret. Vi viser til FNs barnekomités generelle kommentar nr 14 for veiledning i hvilke elementer vurderingen og avveiningen mot eventuelle andre hensyn bør inneholde.

Uklart når beredskapshjemmelen skal gjelde

Postadresse:
Postboks 8889
Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:
Karl Johans gt. 7
0154 OSLO

E-post:
post@barneombudet.no
Tlf: 22 99 39 50
Org.nr: 971 527 765

www.barneombudet.no

Departementet drøfter på side 6 og 7 når forslaget skal gjelde, men konkluderer med at det ikke er hensiktsmessig å anwise en klar terskel. Bestemmelsen skal få effekt i en situasjon med betydelig økning i asylsøkerstrømmingen, selv om ikke situasjonen karakteriseres som en krisesituasjon. Et slags kriterium er at norske myndigheter får utfordringer knyttet til mottak av asylsøkerne. De foreslåtte kriteriene overlater en stor skjønnsmargin til regjeringen. Med dagens lave ankomsttall vil for eksempel en økning på 500 personer kunne sies å være betydelig. Kanskje kan man, hvis økningen skjer raskt nok, også argumentere for at den byr på utfordringer knyttet til mottak av asylsøkere.

Dersom departementet ønsker å gå videre med forslaget, anbefaler vi en mye tydeligere terskel med objektive kriterier, eventuelt en form for kontroll i ettertid ved at beslutningen om iverksettelse av beredskapshjemmelen forelegges Stortinget innen en rimelig frist.

Reell innskrenkning i noen barns rett til familieliv

Barns rett til familieliv er beskyttet av både barnekonvensjonen og den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK), begge inkorporert i norsk rett gjennom menneskerettsloven. Retten til familieliv etter EMK artikkel 8 er kort drøftet i høringsnotatet, og departementet slår fast at staten kan gjøre en rekke inngrep i denne retten hvis de anses som «nødvendig i et demokratisk samfunn». Dette innebærer imidlertid en forholdsmessighetsvurdering der konsekvensene for den enkelte veies opp mot eventuelle viktige samfunnsinteresser. For mange barn vil konsekvensene av forslaget potensielt være mye mer omfattende og inngripende enn det som er lagt til grunn i drøftingen i høringsnotatet. En gruppe som vil kunne oppleve svært alvorlige konsekvenser av forslaget er enslige mindreårige asylsøkere som får en begrenset tillatelse med hjemmel i den foreslåtte beredskapshjemmelen. En enslig mindreårig som får en slik begrenset tillatelse og har fylt 16 år, vil risikere å aldri kunne få familiegjennforening med sine foreldre i Norge fordi den enslige mindreårige fyller 18 år før vedkommende kan få en tillatelse som gir grunnlag for familiegjennforening. Man kan tenke seg liknende eksempler for andre grupper, for eksempel barnefamilier der søsken er igjen i hjemland eller tredjeland med slektninger. Imidlertid er det ingen gjennomgang av denne typen svært inngripende konsekvenser i høringsnotatet, noe som gjør det vanskelig å vite hva konsekvensene faktisk vil bli for barn som omfattes av forslaget.

Vennlig hilsen

Camilla Kayed
fagsjef

Anders Prydz Cameron
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.